

QURILISH KORXONALARIDA AUDITNING XUSUSIYATLARI

Ergashev X.X.

SamISI, “Boshqa tarmoqlarda buxgalteriya
hisobi va audit” kafedrası dotsenti, i.f.n.

Xaydari Fidoi Zoxir Zoda

SamISI talabasi

Annotatsiya. Ushbu maqolada mualliflar tomonidan qurilishda buxgalteriya hisobini tashkil etish va auditning xususiyatlari ko'rib chiqiladi. Hozirgi vaqtda barcha tashkilotlar, ularning tashkiliy-huquqiy shakli va iqtisodiy faoliyat turidan qat'iy nazar, mamlakatda huquqiy hujjatlari bilan tartibga solinadigan audit o'tkazishni amalga oshiradilar. Shuni ta'kidlash kerakki, qurilish iqtisodiy faoliyatning bir turi sifatida faoliyatning o'ziga xos xususiyatlarida ham, tayyor qurilish mahsulotining o'ziga xos xususiyatlarida ham mavjud bo'lgan keng ko'lamli xususiyatlar bilan tavsiflanadi.

Kalit so'zlar: audit, qurilish, tayyor qurilish mahsulotlari, ko'chmas mulk va qurilish tannarxi hisobi va auditi.

CHARACTERISTICS OF AUDIT IN CONSTRUCTION ENTERPRISES

Ergashev Kh.Kh.

Associate Professor of the department of
“Accounting and Auditing in Other Sectors”, SamIES

Khaidari Fidoi Zakhir Zoda

Student of SamIES

Abstract. In this article, the authors consider the features of the organization and audit of accounting in construction. Currently, all organizations, regardless of their organizational and legal form and type of economic activity, carry out an audit regulated by the legal documents of the country. It should be noted that construction as a type of economic activity is characterized by a wide range of features that are

present both in the specific features of the activity and in the specific features of the finished construction product.

Key words: audit, construction, finished construction products, real estate and construction cost calculation and audit.

Mamlakatimiz iqtisodiyotida qurilish sohasi alohida o'ringa ega. Qurilish faoliyatining o'ziga xos xususiyatlari buxgalteriya hisobini tashkil etishga ta'sir qiladi, chunki boshqa iqtisodiy faoliyat turlari uchun xos bo'lmagan buxgalteriya hisobi obyektlari shakllanadi va qurilishdagi operatsion siklning o'zi sanoat ishlab chiqarishida taqdim etilgan an'anaviy sikllardan ancha kengroq va bir necha o'n yilliklarga yetadi hamda buxgalteriya hisobi va auditining o'ziga xos xususiyatlarini belgilaydi.

Qurilish korxonalarining auditi bugungi kunda juda dolzarbdir, chunki qurilish mamlakatimizda sanoat va noishlab chiqarish sohaslarining ko'pchiligining rivojlanishi uning faoliyatiga bog'liq. Qurilish majmuasining rivojlanishi mamlakatning ishlab chiqarish salohiyati va iqtisodiyotning raqobatbardoshligini ko'rsatadi.

Qurilish sanoati mahsulotlari ishlab chiqarish va noishlab chiqarish maqsadlarida xalq xo'jaligining barcha tarmoqlari uchun zarur bo'lgan bino va inshootlarni yaratadi. Masalan, kasalxonalar, maktablar, do'konlar, turar-joy binolari, temir yo'llar va avtomobil yo'llari, elektr stantsiyalari, zavodlar va boshqalar.

Tayyor qurilish loyihalari sanoatning yangi tarmoqlarini rivojlantirish, tashkilotlar faoliyatining turli yo'nalishlarini kengaytirish, turmush sharoitini yaxshilash va boshqa ko'plab imkoniyatlarni taqdim etadi.

Deyarli barcha qurilish loyihalari, hatto ular bir xil loyihalar bo'yicha qurilgan bo'lsa ham, bir-biridan sezilarli darajada farq qiladi, chunki bunga juda ko'p sonli omillar ta'sir qiladi. Bularga quyidagilar kiradi: ushbu ob'ektni qurishda ishlatiladigan xom ashyo turi; ko'chmas mulk joylari, materiallar yetkazib beruvchilar va barcha turdagi rejalashtirish yechimlari.

Agar sizning kompaniyangiz ob'ektni qurishga qaror qilgan bo'lsa, unda birinchi navbatda siz ushbu loyihaning o'zini oqlashini oldindan hisoblashingiz kerak, barcha resurslarni iloji boricha optimallashtirishingiz kerak. Qurilish tannarxini hisobga olish korxonalarining unumdorligi tezkor va to'g'ri qarorlarning o'z vaqtida qabul qilinishiga bog'liq. Shuni esda tutish kerakki, qurilish kompaniyasining faoliyatidagi asosiy va asosiy rol loyihalarning texnik-iqtisodiy asoslanishiga tegishli. Bu yangi investitsiyalarni jalb qilish uchun zarur. Qurilish ishlarining har qanday bosqichida qurilish tashkilotlarida buxgalteriya hisobini tekshirish va tekshirish talab qilinishi mumkin, bu ob'ektni foydalanishga topshirish bosqichidan oldin texnik loyihani ishlab chiqish va ob'ektni qurish uchun biznes-rejani tuzish zarurati tug'ilishi mumkin; . Agar yirik kompaniya o'z ehtiyojlari uchun ko'chmas mulk qurishga qaror qilsa va bu kompaniya bir vaqtning o'zida mijoz va investor bo'lsa, unda bunday hollarda qurilish pudratchilari ko'pincha hamkorlikka jalb qilinadi. Shundan so'ng kompaniyada qurilish ishlari sohasida faoliyat olib boruvchi mutaxassislar bo'limi tashkil etiladi, ular shuningdek, ushbu inshootni qurish uchun standartlar va texnik parametrlarga muvofiqligini nazorat qiladi. Sifatni tekshirish uchun qurilish ishlarining muvofiqligini nazorat qilish kerak.

Qurilish tashkilotlarining auditi buxgalteriya hisobi va moliyaviy hisobotlarni tekshirishning umumiy tamoyillarini o'z ichiga oladi. Qurilish tashkilotlarining auditi tashkilotning moliyaviy-xo'jalik faoliyatini aks ettiruvchi ta'sis hujjatlari va buxgalteriya hisobi siyosati bilan tanishishdan boshlanadi.

Qurilishdagi buxgalteriya hisobini tekshirishning birinchi bosqichida auditor asosiy e'tiborni qurilish tashkilotining birlamchi buxgalteriya hujjatlarini, uning mavjudligini, ro'yxatdan o'tkazishning to'g'riligini va buxgalteriya registrilarida aks ettirishni o'rganishga qaratadi. Qurilish tashkilotining hujjatlarini, etkazib beruvchilarning hujjatlarini, masalan, yo'l varaqalari, schyot-fakturalar, to'lov topshiriqlari va boshqa birlamchi buxgalteriya hujjatlarini tekshirishga tegishli e'tibor beriladi. Qurilish tashkilotining auditi davomida korxonadan tomonidan kiruvchi materiallar uchun sifat sertifikatlari mavjudligi tekshiriladi, ularning miqdori va narxi

buxgalteriya hisobida aks ettirilgan ma'lumotlar bilan tekshiriladi. Qurilish kompaniyalari faoliyatini tekshirishda auditorlar schyot-faktura yozishmalarini noto'g'ri qo'llashda xatolarni topadilar, agar olingan materiallar noto'g'ri 1C dasturida boshqa hisoblarga tayinlangan bo'lsa. Qurilish sohasidagi kompaniyalarning ikkinchi keng tarqalgan xatosi - bu materiallarni ishlab chiqarish uchun hisobdan chiqarishda ularning haqiqiy tannarxini noto'g'ri aniqlash. Ishlab chiqarish uchun materiallarni hisobdan chiqarishda qurilish kompaniyasi buxgalteriya siyosati bilan tasdiqlangan tovar-moddiy zaxiralarni baholash usullaridan birini qo'llashi mumkin. Qurilish inventarlarini hisobdan chiqarish usuli qurilish kompaniyasining buxgalteriya siyosatida ochib berilishi kerak.

Auditorlar obyektlarni qurish uchun materiallar qanday asosda hisobdan chiqarilganligini, shuningdek, xarajatlar hujjatlari va boshqa birlamchi hujjatlarning to'g'ri rasmiylashtirilganligini tekshirishlari kerak.

Qurilish tashkilotining moliyaviy hisobotining auditi juda ko'p mehnat talab qiladigan jarayondir, chunki audit davomida qurilish-montaj ishlarining tannarxi tekshiriladi, materiallarning hisobi tekshiriladi, qurilish tashkilotlari auditining xususiyatlari o'rganiladi; qurilish mashina va mexanizmlarining hisobi tekshiriladi. Qurilish tashkilotlarini tekshirishning ushbu bosqichida auditorlarning asosiy va asosiy vazifasi qurilish jarayonining ushbu bosqichida moddiy iste'mol me'yorlarini hisobga olgan holda kapital qurilish xarajatlarini hisoblashning to'g'riligi to'g'risida ishonchli dalillarni olishdir. Axir, xarajatlar tarkibini to'g'ri shakllantirish va xarajatlarni hisobga olish qurilish-montaj ishlarining narxini to'g'ri hisoblash imkonini beradi. Normlardan barcha og'ishlar yozma tushuntirish bilan yozma ravishda hujjatlashtirilishi kerak, shuningdek, texnik hisob-kitob ham tuzilishi kerak.

Qurilish jarayonida har bir buxgalteriya hisobi ob'ekti bo'yicha moddiy hisobotlar tuziladi, unda ob'ektni qurish uchun zarur bo'lgan materiallarni sarflash normasi, davr boshi va oxiridagi moddiy boyliklarning qoldig'i, ishlab chiqarish maqsadlari uchun tovar-moddiy boyliklarning sarflanishi ko'rsatiladi. boshqa ehtiyojlar.

Qurilish tashkiloti mol-mulkinging saqlanishi ustidan nazoratni yaxshilashga qaratilgan ko'plab chora-tadbirlar mavjud bo'lib, ular orasida qurilish materiallari xarajatlari hisobini tekshirish, qurilish tashkilotining inventarlarini tekshirish, qurilish ishlarining tannarxini shakllantirish auditi, buxgalteriya hisobi kiradi. qurilish mashinalari, mexanizmlari ishi, shuningdek, qurilish xarajatlarini hisobga olish. Auditorlik tekshiruvi vaqtida auditor qurilish tashkiloti rahbaridan barcha batafsil hisobotlarni talab qilishga va hisobot davri uchun ham, qurilish boshlanishida ham barcha ko'rsatkichlarni tekshirishga haqli. Qurilish kompaniyasining auditini o'tkazishning navbatdagi bosqichi barcha moddiy qurilish hisobotlarini va bajarilgan qurilish-montaj ishlari hajmini tekshirishdan iborat. Qurilish ishlari bo'yicha xarajatlarni hisobga olish auditini o'tkazishda auditorlik tekshiruvi davomida me'yorlardan chetga chiqishlar va qonun hujjatlarida nazarda tutilgan barcha aniqlangan buzilishlar va me'yorlardan chetga chiqishlar aniqlanadi, qurilish tashkilotining hisob siyosati tekshiriladi, auditor ularni jurnalda qayd etadi, unda ular qurilish kompaniyasining hisobot ko'rsatkichlariga ta'sirini ko'rsatadi.

Barcha sanab o'tilgan audit protseduralariga qo'shimcha ravishda, qurilish tashkilotlarining buxgalteriya hisobini tekshirish paytida ham buxgalteriya hisobi, ham soliq hisobiga oid savollar paydo bo'lishi mumkin. Bizning "Audit Expert" kompaniyamiz nafaqat qurilish loyihalarini tekshirish sohasida o'z yordamini taklif qiladi, balki bizning mutaxassislarimiz qurilish kompaniyasining faoliyati davomida yuzaga keladigan har qanday savollarga javob berishadi, bu qurilish faoliyati uchun buxgalteriya hisobi va soliq maslahatlarini o'z ichiga olishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Германюк И.В. Особенности бухгалтерского учета в строительстве // Вектор экономики. 2017. № 12 (18). С. 6.
2. Илышева Н.Н., Савостина О.В., Молдобаев Т.Ш. Особенности учета договоров подряда в строительных организациях по требованию МСФО // Дискуссия. 2018. № 3 (88). С. 109-119.

3. Бурмистрова Л. М. Бухгалтерский учет: учебное пособие / Л. М. Бурмистрова. – 4-е изд., перераб. и доп. – Москва: ИНФРА-М, 2021. – 304 с. – ISBN 978-5-16-015682-8.